

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, заступника директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету **Борисяк Олени Володимирівни** на дисертацію Чухнія Олега Юрійовича на тему: «Формування урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального геоекономічного простору», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 - Міжнародні відносини за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Глобалізаційні процеси супроводжуються зміною підходів до ролі міст у соціально-економічному, культурному та екологічному розвитку держав і суспільства. До 17 Цілей Сталого Розвитку ООН належить ціль щодо сталого розвитку міст і громад, що передбачає реалізацію заходів для забезпечення відкритості, безпеки, життєздатності й екологічної стійкості міст і населених пунктів. У ювілейній доповіді Римського клубу «Come On! Капіталізм, короткозорість, населення і руйнування планети» виокремлено тенденцію щодо зростання кількості міського населення. Це свідчить, що урбанізація є сучасною формою розвитку і трансферу інновацій і знань, взаємодії та реалізації інвестиційних проєктів, концентрації людського капіталу, забезпечення добробуту та охорони здоров'я населення. Водночас, такі закономірності розвитку міст обумовлюють посилення взаємодії між ними через розбудову синергетичних зв'язків і створення кластерів міст.

Наукову і практичну цінність у вирішенні даного питання має дисертація Чухнія Олега Юрійовича на тему: «Формування урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального геоекономічного простору». У дослідженні зосереджено увагу на теоретичному обґрунтуванні феномену урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального геоекономічного простору та розробці науково-практичних положень їхньої імплементації у процесі повоєнної відбудови України.

Дисертаційну роботу підготовлено у рамках держбюджетного науково-дослідного проекту, що реалізується у Західноукраїнському національному університеті, за темою: «Концепція відбудови та зеленої реконструкції України» (державний реєстраційний номер 0124U000003) та виконання у 2023-2025 рр. науково-дослідної роботи на кафедрі міжнародних економічних відносин на тему: «Геоетомічні детермінанти повоєнного розвитку України у глобальному просторі», розділ «Повоєнний розвиток України у глобальному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U201486). Авторський внесок полягає у науковому обґрунтуванні концепції урбаністичних архіпелазів як самодостатніх кластерів, здатних стати опорними точками геоетомічного зростання України в умовах післявоєнної трансформації. Запропонований підхід, зорієнтований на екологічну стійкість урбанізованого простору, ефективне функціонування транспортної інфраструктури, раціональне міське планування та посилення соціальної стійкості, дає змогу виявити просторово-етомічні чинники інтеграції українських міст у глобальні мережеві структури.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

У дисертаційній роботі поглиблено теоретичні основи формування урбаністичних архіпелазів як нової просторової форми організації міських систем у глобальному геоетомічному контексті. У роботі обґрунтовано, що урбаністичні архіпелази виступають самодостатніми кластерними структурами, здатними генерувати синергетичні ефекти, підвищувати конкурентоспроможність регіонів і сприяти інтеграції у міжнародні еетомічні мережі. Доведено, що їх розвиток є фрагментарним, але стратегічно важливим для країн з високим рівнем урбанізації та потребою у просторовій реконфігурації.

Предметом дослідження є науково-теоретичні засади, прикладні аспекти та моделі формування урбаністичних архіпелазів як самодостатніх кластерів, а

також закономірності їх функціонування та розвитку в умовах глобального гео економічного простору.

Представлені наукові положення, висновки та рекомендації у дисертаційній роботі ґрунтуються на засадах міжгалузевих концепцій і теорій мережевого суспільства, глобальних міст, міських регіонів, кластерної економіки, нової економічної географії, цифрової економіки, «зеленої» економіки та ін. Зважаючи на це, у дисертації урбаністичний архіпелаг – це концепт просторової організації, який позначає мережеву систему міст, що можуть бути географічно роз'єднаними та не утворювати суцільної агломерації, проте функціонують як єдина цілісність завдяки стійким торговельно-економічним, цифровим, логістичним і культурним зв'язкам. Така форма урбанізації набуває особливого значення в умовах постіндустріальної економіки та економіки знань, коли ключовими чинниками розвитку стають не територіальна компактність, а інтенсивність комунікацій, інноваційний потенціал і здатність до інтеграції у глобальні мережі.

Для реалізації поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Історико-логічний метод застосовано при аналізі еволюції понять агломерації, мегалополісу та мегарегіону, що дозволило відстежити генезис концепції урбаністичних архіпелагів. Системний підхід забезпечив цілісне бачення урбаністичного архіпелагу як складної просторово-економічної системи, взаємопов'язаної внутрішніми та зовнішніми зв'язками. Порівняльний аналіз (компаративний метод) використано для зіставлення західних і східних моделей розвитку мегарегіонів, а також для порівняльного дослідження провідних урбаністичних архіпелагів Китаю. При оцінюванні динаміки та потенціалу розвитку міських архіпелагів у глобальному масштабі застосовано статистичний аналіз (аналіз рядів динаміки показників урбанізації, економічного зростання, індексів розвитку). Для виявлення ключових чинників і прогнозування тенденцій розвитку використано економетричне моделювання, зокрема регресійний аналіз складових інтегрального показника Індексу майбутнього. Отримані результати візуалізовано за допомогою графічного

методу (схем, графіків), що сприяло наочному представленню моделей урбаністичних архіпелагів. Також застосовувалися інші загальнонаукові методи – аналіз і синтез (при теоретичному узагальненні літературних джерел), індукція і дедукція (при формулюванні висновків на основі окремих фактів і положень). Такий багатоаспектний методологічний інструментарій забезпечив всебічне і достовірне дослідження поставлених у роботі завдань.

Структура дисертації є логічною та включає такі компоненти: теоретичні засади формування урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального гео економічного простору; імперативи функціонування урбаністичних архіпелагів у світовому гео економічному просторі; концептуальні напрями становлення урбаністичних архіпелагів в Україні.

У дисертації представлено системне осмислення урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів у глобальному гео економічному просторі, із застосуванням методів історико-теоретичного, просторового, кластерного та регресійно-факторного аналізу. Проведено глибинний аналіз еволюції наукових уявлень про агломерації та їхні системні утворення у контексті сталої урбанізації (с. 17-27). Уточнено термінологічний зміст поняття урбанізації як постійного процесу забезпечення інноваційного розвитку міст побудованого на засадах сталого, стійкого, безпекового, інклюзивного зростання, що позитивно динамізує суспільний прогрес. Встановлено поступовість в еволюції урбанізації: агломерація-мегаполіс-поліцентричний урбанізований регіон-урбаністичний архіпелаг (с. 25). У дисертації обґрунтовано, що концентрація економічної активності в одному центрі створює значні виклики, а саме нерівність, перевантаження інфраструктури, проблеми мобільності, екологічне забруднення, що вимагає формування нового типу урбаністичної організації – поліцентричні системи міст або урбаністичні архіпелаги. Зважаючи на це, розглянуто концепцію урбаністичного архіпелагу, що дозволяє узагальнити попередні етапи й пропонує нову інтерпретацію мегарегіонів як вузлів глобальних потоків, які можуть функціонувати як самодостатні економічні кластери з власною логікою розвитку (с. 36-52). У

цьому контексті урбаністичні архіпелаги постають як феномен нової епохи – мережеві утворення мегарегіонів, що інтегрують міські центри у єдиний простір потоків людей, капіталу, технологій і даних.

У дисертації доведено, що сучасні урбаністичні процеси вирізняються високим рівнем комплексності та взаємопов'язаності, що виходить далеко за межі окремих наукових дисциплін. Дослідження урбаністичних архіпелagів неможливе лише в межах економічної чи географічної парадигми, а їхній змістовний аналіз потребує синтезу підходів низки наук, які формують спільне методологічне поле в умовах сталої урбанізації, а саме: економіка та міжнародні економічні відносини, соціологія, екологічні науки, просторове планування та урбаністика, інформаційні технології та цифрові науки. Урбаністичні архіпелаги стають інформаційними хабами, які не лише акумулюють, а й генерують нові форми економічної активності.

Розглянуто приклади урбаністичних архіпелagів у глобальному геоekonomічному просторі (с. 53-64). Це демонструє глобальне поширення феномену урбаністичних архіпелagів та їхню зростаючу роль у геоekonomічному просторі. Їхні різноманітні характеристики та рівні інтеграції створюють складну картину взаємозв'язків і взаємозалежностей у сучасному глобальному геоekonomічному просторі. Драйверами формування великих урбанізаційних утворень незалежно від географічного розташування виступають інвестиції в інновації (штучний інтелект, біотехнології, робототехніку), які здебільшого сконцентровані у вільних економічних зонах, а також транспортна інфраструктура і сфера фінансових послуг, зокрема фінтех. Представлено методологію формування урбаністичних архіпелagів як самодостатніх кластерів глобального геоekonomічного простору (с. 65).

У роботі виокремлено основні просторові та соціально-економічні характеристики найбільших урбаністичних архіпелagів світу (с. 69-90). Представлено критерії відбору семи провідних урбаністичних архіпелagів світу (Регіон Великої Затоки, Токіо-Осаці, Північно-західна Європи, Дельта Річки Янцзи, Північно-східний коридор США, Цзін-Цзінь-Цзі (Пекін-Тяньцзінь-

Хебей), Прибережна Каліфорнія): чисельність населення, економічна потужність (ВВП), мегаполіси-мільйонники, функціональна інтеграція, міжнародні рейтинги, географічна репрезентативність. Встановлено, що найбільші урбаністичні архіпелаги світу (Токіо-Осаці, Північно-західна Європи, Дельта Річки Янцзи, Північно-східний коридор США, Прибережна Каліфорнія) формують значну частину глобального ВВП, а їхня економічна вага та спеціалізація визначають структуру світового ринку та динаміку глобального розвитку. Представлено організаційно-управлінські моделі та інструменти інтеграції регіонів в урбаністичні архіпелаги. Проведено порівняльний аналіз азійської та західної моделей управління урбаністичними архіпелагами. Виокремлено три індикативні моделі розвитку урбаністичних архіпелagів: інноваційно-технологічний архіпелag (характеризується високою концентрацією науково-дослідних центрів, університетів і венчурного капіталу), торговельно-логістичний архіпелag (домінує орієнтація на експортно-імпорتنі операції і глобальну логістику; такі архіпелаги виступають світовими виробничими та транспортними хабами), урбаністичний архіпелag фінансово-інституційного розвитку (провідну роль відіграють глобальні фінансові центри, бізнес-послуги та міжнародні інституції).

У дисертації проведено кластерний аналіз міст основних урбаністичних архіпелagів Китаю та регіональних центрів Китаю (с. 97-106), що дозволило виділити три чітко диференційовані групи міст, які відображають ієрархічну структуру урбаністичного розвитку країни: кластер 1 представляє міста з середнім рівнем розвитку та помірними значеннями аналізованих показників; кластер 2 об'єднує високорозвинені мегаполіси та провідні економічні центри Китаю; кластер 3 охоплює спеціалізовані або менш розвинені міста, які демонструють нижчі значення більшості показників порівняно з іншими виокремленими кластерами. Найбільш виражені відмінності між кластерами спостерігаються за такими показниками: фінансові ресурси, регіональний ВВП, іноземні інвестиції, високотехнологічні підприємства, логістика.

Запропоновано методику оцінки формування урбаністичних архіпелагів у глобальному геоекономічному просторі (с. 122). Зокрема, для оцінки потенціалу розвитку міст взято Індекс майбутнього, що є інтегрованим показником, який забезпечує багатовимірну оцінку процесів урбанізаційного розвитку з урахуванням технологічних, екологічних та соціальних чинників. Регресійний аналіз проведено на основі складових Індексу майбутнього 50 міст, для яких було розраховано Індекс майбутнього 2024: великі мегаполіси, а також європейські міста середнього розміру, які попри глобальний склад вибірки, становлять значну частку та демонструють високі показники інноваційного розвитку. Проведений регресійний аналіз підтвердив, що людський фактор (через залучення громадян до впровадження міських ініціатив), інноваційні рішення у мобільності та екологічна орієнтованість є основними рушіями майбутнього розвитку міст. Проведений факторний аналіз дозволив виділити два стрижневі латентні чинники, які узагальнюють багатовимірну структуру показників Індексу майбутнього: цифрова зрілість та екологічна відповідальність; інноваційна інтеграція соціально-економічних сфер.

Розроблено класифікаційну модель, що передбачала проведення дискримінантного аналізу. Така модель може забезпечити можливість оцінити рівень готовності українських міст до формування урбаністичних архіпелагів за зразком китайської моделі (с. 128-134). Для оцінювання рівня готовності п'яти обраних міст (Київ, Одеса, Дніпро, Харків, Львів) – потенційних центрів урбаністичних архіпелагів – представлено класифікаційну модель (с. 137-139). Встановлено, що Львів, Київ і Харків можна розглядати як ядра майбутніх урбаністичних архіпелагів України, тоді як Одеса й Дніпро формують периферійні, але перспективні поліцентрові осередки розвитку.

У дисертації виділено ключові драйвери розвитку українських міст (залучення громадян/людський капітал, інноваційні рішення у міській мобільності, екологічність і сталий розвиток). Визначено моделі формування урбаністичних архіпелагів в Україні (с. 151): відновлювальні урбаністичні

архіпелаги, інноваційні урбаністичні архіпелаги, транскордонні урбаністичні архіпелаги. Виділено характеристики урбаністичних архіпелагів для України (мережева структура, глобальна інтеграція, потоки, смарт-спеціалізація, поліцентричність, інфраструктурна інтеграція, транскордонний характер).

Для кількісної оцінки здатності міст інтегруватися в урбаністичні архіпелаги розроблено композитний Індекс архіпелагізаційного потенціалу (с. 157-160). Структура індексу відображає ієрархію факторів, що визначають архіпелагізаційний потенціал. Найвищу вагу отримує показник економічної готовності міста, розрахований на основі інтеграції індексів якості життя, вартості життя та купівельної спроможності. Подано схему моделювання оцінювання готовності міст України до утворення урбаністичних архіпелагів. Представлено модель Київського урбаністичного архіпелагу як прототип моделі просторового розвитку України (с. 177-178) на основі зв'язності міст, яка базується на відстані напряму та рівнях інноваційності у них. Побудовано модель формування урбаністичних архіпелагів в Україні (с. 180), що враховує аспекти досвіду урбанізації в Китаю для України, модель урбаністичних архіпелагів у повоєнній модернізації України, а також модель формування Київського урбаністичного архіпелагу.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні феномену урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального гео економічного простору та розробці науково-практичних положень щодо формування і розвитку урбаністичних архіпелагів у процесі повоєнної відбудови України.

Основні результати, що містять наукову новизну, полягають у таких положеннях:

вперше:

— розроблено та емпірично обґрунтовано модель формування урбаністичних архіпелагів в Україні, зокрема: запропоновано класифікаційну модель оцінки рівня готовності міст до формування урбаністичних архіпелагів на основі адаптації китайської моделі швидкої урбанізації через інтегративний

трансфер урбанізаційного досвіду Китаю для повоєнного відновлення України, селективне запозичення практик стратегічного планування, інноваційних зон та зелених технологій з урахуванням європейських стандартів урбанізму та демократичних принципів управління; обґрунтовано урбаністичні архіпелаги як парадигму повоєнної модернізації України та розроблено комплексну модель їх формування, запропоновано системний підхід до трансформації просторової структури України через перехід до поліцентричної мережі взаємопов'язаних урбаністичних архіпелagів, що забезпечує синергетичний розвиток, розподіл ризиків та підвищення національної резильєнтності; для оцінки здатності міст інтегруватися в урбаністичні архіпелаги розроблено композитний індекс архіпелagізаційного потенціалу, який охоплює п'ять ключових параметрів міського розвитку: економічну спроможність, індекс конкурентоспроможності міст України, Глобальний індекс екосистеми стартапів, рейтинг міст за сприятливістю для ведення бізнесу та індикатор мобільності населення, представлений як обернене значення середньої тривалості щоденних поїздок; а також модель Київського урбаністичного архіпелagu як прототипу поліцентричної просторової організації Центральної України, що інтегрує маятникову міграцію як кількісний індикатор фактичної урбанізації та визначає транспортну інфраструктуру й інновації як синергетичні драйвери його формування;

удосконалено:

— теоретичні підходи до інтегративної концептуальної моделі урбаністичного архіпелagu як самодостатнього кластера глобального гео економічного простору, що синтезує елементи теорій мережевого суспільства, глобальних міст, міських регіонів, кластерної економіки, нової економічної географії та конектографії, зокрема запропоновано нове визначення урбаністичного архіпелagu як децентралізованої мережі міських вузлів, об'єднаних потоками інформації, капіталу та ресурсів, незалежно від рівня географічної компактності, що дозволило сформулювати нову аналітичну парадигму для осмислення урбанізаційних процесів, яка враховує не лише

економічну ефективність, але й екологічні та соціальні аспекти, відкриваючи перспективи для моделювання транскордонних стратегій розвитку;

— комплексний аналіз формування урбаністичних архіпелагів у XXI ст. як динамічних мережових структур глобального геоекономічного простору, з акцентом на їхню регіональну диференціацію, спеціалізацію та інвестиційну привабливість; класифікацію урбаністичних архіпелагів як ключових акторів глобальної економіки, що демонструють кореляцію між економічною інтеграцією, спеціалізацією та продуктивністю, що дозволило виявити континентальні відмінності, сформувати аналітичну основу для моделювання транскордонних стратегій розвитку, а також виокремити інструменти для прогнозування ролі цифрових технологій у посиленні стійкості цих утворень перед глобальними викликами;

— методику оцінки формування урбаністичних архіпелагів у глобальному геоекономічному просторі, яка полягає в проведенні регресійного та факторного аналізу складових Індексу майбутнього для провідних міст світу, з метою виявлення ключових драйверів та латентних факторів трансформації урбаністичних архіпелагів у контексті глобального геоекономічного середовища; обґрунтовано нову парадигму розвитку урбаністичних архіпелагів, орієнтовану на соціально-екологічні чинники, сформовано рекомендації для політик, а також виокремлено підстави для стратегічної інтеграції українських міст у європейські урбаністичні кластери з метою підвищення глобальної конкурентоспроможності в умовах турбулентності;

набули подальшого розвитку:

— систематизація еволюції наукових уявлень про агломерації, мегаполіси та кластерні міські системи в контексті сталої урбанізації, що охоплює історичний, теоретичний та емпіричний рівні аналізу, з акцентом на трансформацію від ієрархічних до мережових моделей урбаністичних утворень; запропоновано нову інтерпретацію урбанізації як постійного процесу інноваційного розвитку міст на засадах сталого, стійкого, безпечного та інклюзивного зростання, що дозволило виявити прогалини в науковому

дискурсі щодо мережових форм урбанізації, сформувати міждисциплінарну парадигму для аналізу урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального геоекономічного простору, а також надати аналітичні інструменти для моделювання стратегій сталого розвитку міст, зокрема в умовах глобальних викликів;

— систематизація та компаративний аналіз провідних урбаністичних архіпелагів, здійснено їх класифікацію за індикативними моделями розвитку та виокремлено домінуючі функції і спеціалізації; запропонована типологія азійської та західної моделей управління архіпелагами, з відмінностями в ступені централізації, швидкості інтеграції та фокусі розвитку, що дало змогу обґрунтувати перспективи інноваційно-технологічної моделі як домінуючої, сприяючи формуванню рекомендацій для збалансованої регіональної політики, яка поєднує економічну конкурентоспроможність із соціальною та екологічною стійкістю та заповнює прогалину щодо інтеграційного потенціалу глобальних мегарегіонів через скорочення розриву продуктивності;

— кластерний аналіз розвитку міст основних урбаністичних архіпелагів Китаю та регіональних центрів поза ними на основі комплексного набору показників, що охоплюють інтелектуальний капітал, технології, інфраструктуру, економіку, соціум та екологію; здійснено оригінальну типологізацію міст методом k-середні та виокремлено диференційовані кластери з урахуванням внутрішньої неоднорідності архіпелагів та функціональної спеціалізації міст; обґрунтовано ієрархічну трирівневу структуру урбаністичного розвитку Китаю, яка розкриває синергетичний ефект інтеграції та підтверджує теорію полюсів зростання в контексті китайської регіональної політики, що дало змогу сформулювати рекомендації для поліцентричної моделі розвитку щодо мінімізації ризиків фрагментації та забезпечення стійкості, а також обґрунтувати підстави диференційованого управління містами з різними потенціалами в умовах глобальної урбанізації.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Наукову цінність для розробки механізму повоєнного відновлення міст України має представлена модель формування урбаністичних архіпелагів в Україні, що враховує аспекти досвіду урбанізації Китаю для України, зокрема запропоновано класифікаційну модель оцінки рівня готовності міст до формування урбаністичних архіпелагів на основі адаптації китайської моделі швидкої урбанізації, через інтегративний трансфер урбанізаційного досвіду Китаю для повоєнного відновлення України. У дисертації розроблено модель Київського урбаністичного архіпелагу як прототипу поліцентричної просторової організації Центральної України, що інтегрує маятникову міграцію як кількісний індикатор фактичної урбанізації та визначає транспортну інфраструктуру й інновації як синергетичні драйвери його формування.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у можливості їхнього безпосереднього використання при формуванні стратегій просторового розвитку України в умовах післявоєнного відновлення.

Результати дослідження впроваджені у діяльність: на державному рівні — комітетом Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (довідка № 82д9/4-2025178305 від 31.07.2025 р.); на регіональному рівні — Івано-Франківського регіонального відділення Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» (довідка № 76/2025 від 23.06.2025 р.); на місцевому рівні — при формуванні нової редакції Стратегії розвитку Тернопільської міської територіальної громади (Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради, довідка № 45/2 від 09.06.2025 р.); у навчальний процес кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-31/1891 від 02.09.2025 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

Основні положення і висновки дисертації викладені у 23 наукових публікаціях, які включають самостійно опубліковані роботи та співавторство, зокрема 1 стаття опублікована в міжнародних наукометричних базах даних

Scopus, 7 статей – у наукових фахових виданнях України; 1 – у зарубіжних виданнях; 1 – розділ у монографії; 13 – у інших виданнях апробаційного характеру. Результати роботи доповідалися та обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях.

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, які викладено в дисертаційній роботі отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, що є результатом самостійного дослідження здобувача.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури і додатків.

Дисертація написана діловою українською мовою з науковим стилем викладення її змісту, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розглянутих питань, точністю використання спеціальної термінології, чіткістю, ясністю та об'єктивністю викладення матеріалів дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень у системі «StrikePlagiarism». За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Чухнія Олега Юрійовича на тему: «Формування урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального гео економічного простору» відповідає принципам **академічної доброчесності**.

Зауваження до роботи та її дискусійні положення

До недоліків та зауважень дискусійного характеру слід віднести таке:

1. У дисертації в основі функціонування урбаністичних архіпелагів закладено кластерний підхід, а саме: кожне місто або регіон спеціалізується на певній сфері (фінанси, логістика, виробництво, цифрові індустрії, креативна

економіка, R&D), доповнюючи інші елементи. Водночас, потребує уточнення питання щодо складових механізму взаємодії між ними в умовах конкурентного середовища.

2. У дисертації зазначено, що урбаністичні архіпелаги є не лише економічними, а й інституційними центрами, де концентрується експертиза, фінансові інституції, технології та інтелектуальний капітал. Вони діють як мережеві хаби, здатні взаємодіяти безпосередньо один з одним, минаючи традиційні державні інституції. Потребує уточнення положення щодо суб'єктної ролі урбаністичних архіпелagів у державному управлінні.

3. У дисертації проведено аналіз існуючих урбаністичних архіпелagів у розрізі глобального геоекономічного простору. Доцільно було б виокремити аспект механізму взаємодії між ними у контексті глобального ринку.

4. У Європейському Союзі серед складових інноваційного розвитку регіонів виокремлюють смарт-спеціалізацію. Доцільно було б у роботі також проаналізувати аспекти взаємозалежності смарт-спеціалізації та формування урбаністичних архіпелagів.

5. Серед чинників формування урбаністичних кластерів виокремлено екологічний чинник. Доцільно було б конкретизувати роль урбаністичних кластерів у зміцненні екологічної безпеки та попередження зміни клімату.

Слід зазначити, що вказані зауваження мають уточнюючий характер та не занижують позитивної оцінки дисертаційної роботи Чухнія Олега Юрійовича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Чухнія Олега Юрійовича на тему: «Формування урбаністичних архіпелagів як самодостатніх кластерів глобального геоекономічного простору» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана на актуальну тему та вирішує актуальне наукове завдання. За своїм змістом відповідає спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини. Отримані результати та висновки мають наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення, роблять внесок у теорію та практику організації міських систем.

За науковим рівнем, якістю теоретичних та практичних розробок, структурою, стилем викладення матеріалу дисертація на тему: «Формування урбаністичних архіпелагів як самодостатніх кластерів глобального гео економічного простору» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Чухній Олег Юрійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 29 - Міжнародні відносини за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Рецензент:

Заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету,
доктор економічних наук

Олена БОРИСЯК